

Література:

1. Конституція України № 254к/96-вр від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України № 280/97-вр від 02.08.2017 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр.
4. Звіт про виконання місцевих бюджетів Тернопільської області станом на 01.01.2017 р.

Мелих Оксана Юріївна

*К.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія
Тернопільського національного економічного університету*

КУРСОВА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ФІНАНСИ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі функціонування фінансової системи України одним із пріоритетних напрямів є вдосконалення та розвиток фінансів домашніх господарств. Фінансові ресурси домогосподарств відображають якість життя у суспільстві, стан людського розвитку у ньому. Побудова держави добробуту повинна починатись із зростання статків домогосподарств, збільшення їх заощаджень.

Так, видатний український вчений-економіст Сергій Ілліч Юрій у своїй праці «Фінанси домогосподарств: теоретичні підходи до трактування сутності» зазначав, що фінанси домогосподарств виступають перспективним джерелом залучення ресурсів для розвитку економіки країни, а з точки зору формування доходів населення – важливою складовою відтворення людського капіталу [5].

Ураження кризою не може оминати жоден із елементів фінансової системи країни, відтак і фінанси домогосподарств потерпають від змін, які на даний час спостерігаються в українському суспільстві.

Акцентування уваги НБУ лише на стабільності грошової одиниці без чіткої ув'язки із розвитком соціально-економічної сфери призвело до погіршення фінансового стану домогосподарств й поглиблення проблеми бідності.

Як свідчить вітчизняна практика, соціально-економічне становище пересічного українця, що працює і перебуває на пенсії, визначається

валютно-курсовою політикою. Так, валютний шок 2014–2015 рр., ставши одним із чинників розкручування інфляційної спіралі в Україні (див. табл. 1), призвів і до зниження купівельної спроможності та рівня добробуту населення. Саме через девальвацію гривні щодо ключових резервних валют, за 2014–2016 рр., середньомісячна номінальна заробітна плата в Україні зменшилась з 297,3 євро до 182,3 євро в еквіваленті.

Незважаючи на зростання середньомісячної номінальної заробітної плати у 2017 р. на 37,2% (до 222,6 євро в еквіваленті) (див. табл. 1), у зв'язку із підвищенням мінімальної заробітної плати 1.01.2017 р. до 3200 грн., Україна за значенням даного показника продовжує залишатися на останньому місці в рейтингу серед країн Європи, у яких середня заробітна плата коливається від 260,9 євро (в Молдові) до 4400 євро (в Норвегії).

Таблиця 1

Динаміка курсу гривні, інфляції, доходів населення і середньомісячної заробітної плати в Україні у 2010–2017 рр.

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	30.09.17
Офіційний курс гривні до долара США, грн.	7,96	7,99	7,99	7,99	15,77	24,00	27,19	26,52
Девальвація (ревальвація) номінального обмінного курсу гривні до долара США, у% до попереднього року	+0,25	-0,38	0	0	-97,3	-52,2	-13,3	+2,5
Індекс споживчих цін,%	109,1	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	116,4
Наявний дохід:								
– у млрд. грн.;	858	1003	1149	1216	1152	1330	1520	–
– у% до відповідного періоду попереднього року.	–	117,9	114,6	105,8	99,2	115,5	114,2	–
Темпи зростання (зниження) реального наявного доходу населення,%	–	108,2	113,9	106,1	88,5	77,7	100,3	–
Середньомісячна заробітна плата:								
– номінальна:								
• у грн.;	2250	2648	3041	3282	3480	4195	5183	6784
• у євро;	213	257	289	297	180	160	182	223
• у% до попереднього періоду.	117,6	117,7	114,8	107,9	106,0	120,5	123,5	137,2
– реальна:								
• у% до попереднього періоду.	110,2	108,7	114,4	108,2	93,5	79,8	109,0	119,0

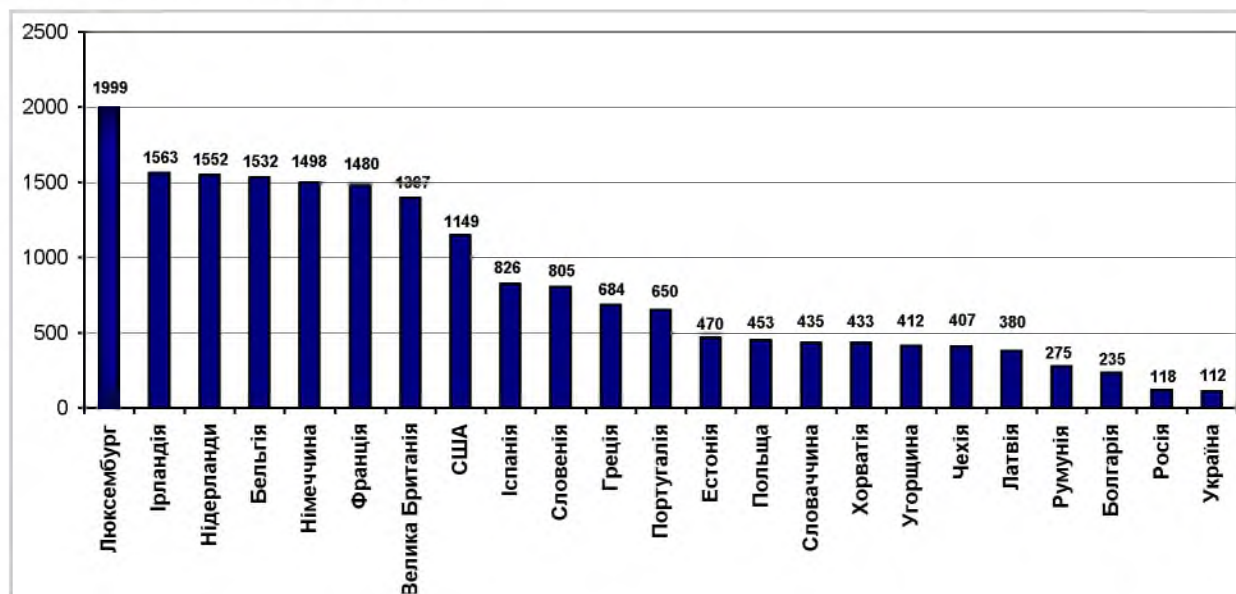
Джерело: побудовано автором за даними [1; 3]

За даними ООН, середня вартість споживчого кошика для однієї людини має становити 17 дол. США на день. Якщо людина отримує заробітну плату близько 510 доларів, то вона перебуває на межі бідності. Враховуючи, що середньомісячна заробітна плата в Україні за станом на 1.09.2017 р. становить 6784 грн. (264,1 дол. США в еквіваленті), виходить, що середньомісячний заробіток пересічного українця майже вдвічі нижчий за межу бідності у сусідніх європейських країнах.

Так, мінімальна заробітна плата, яка є однією із основних державних соціальних гарантій, в Україні у 17,8 разів нижча ніж у Люксембурзі, у 4 рази – ніж в Польщі та Естонії, у 3,4 рази – ніж в Литві та Латвії (див. рис. 1).

Про зниження купівельної спроможності українців в аналізованому періоді свідчили і зміни у структурі їх витрат. Так, за підсумками 2016 року питома вага витрат на придбання товарів та послуг у сукупних витратах і заощадженнях домогосподарств зросла до 91,1% проти 84,2% у 2013 р.

Кількісні показники моніторингу фінансового становища домогосподарств показують, що Україна належить до країн з високим ступенем бідності. Так станом на 30.03.2017 р. за межею бідності перебували 60% українців. Про це під час презентації звіту ПРООН щодо людського розвитку заявив постійний представник програми розвитку ООН в Україні Ніл Уокер.

Рис. 1. Мінімальна заробітна плата у деяких країнах світу та в Україні за станом на 1.01.2017 р., євро

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Згідно версії американського ділового видання Bloomberg, за значення Індексу бідності (Misery Index), який розроблений американським економістом А. Оукеном й ґрунтується на прогнозах інфляції та бідності, Україна в 2017 р. залишається у десятці найбідніших країн разом із Південною Африкою, Сербією, Бразилією, Уругваєм, Аргентиною.

Більш точним показником рівня добробуту домогосподарств, який використовується у міжнародних зіставленнях є ВВП на душу населення. Він дозволяє пов'язати динаміку національного виробництва з добробутом населення й характеризує рівень життя. Станом на 31.12.2016 року ВВП на душу населення в Україні становив лише 2185,9 дол. США проти 4030,3 дол. США за підсумками 2013 року.

Згідно досліджень Дослідницького інституту швейцарської фінансової групи Credit Suisse, Україна належить до групи країн з дуже низьким ВВП на душу населення. Вона займає 115 місце серед 183 країн світу за величиною ВВП на одного жителя за паритетом купівельної спроможності, яка за станом на 1.01.2017 року становила 7970,8 дол. США. При цьому, у Грузії ВВП на душу населення за паритетним курсом дорівнює 9630 дол. США, в Польщі – 36455 дол. США, в Литві – 28359 дол. США. Країнами-лідерами в даному рейтингу є Катар (132099 дол. США), Норвегія (68430 дол. США), США (55805 дол. США) [4].

Згідно результатів досліджень представників МВФ, ВВП на душу населення (за паритетом купівельної спроможності) в Україні залишається дуже низьким і становить лише 20% від середнього показника країн-членів ЄС й є другим найнижчим показником серед усіх країн Центральної та Східної Європи.

Таким чином, успішний економічний розвиток України на сучасному етапі, включно зі створенням реальних передумов для євроінтеграції, може набути достатньої ваги у геоекономічному і геополітичному просторі лише у випадку забезпечення достатнього рівня добробуту домогосподарств.

Оцінюючи сучасний стан розвитку фінансової системи України та фінансів вітчизняних домогосподарств зокрема, відзначимо, що подальший розвиток останніх повинен бути обумовлений системою виважених послідовних заходів, реалізація яких потребує підтримки держави. У контексті цього важливими є: забезпечення цінової стабільності, недопущення стрімкої девальвації національної грошової одиниці, створення передумов ефективної зайнятості населення, зростання його реальних доходів, оптимізація структури витрат домогосподарств тощо.

Література:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Мінімально на мінімальній. В Україні найменша зарплата в Європі. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/395314/minimalno-na-minimalnij-v-ukrayini-najmensha-zarplata-v-yevropi>.

3. Національний банк України. URL: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.

4. Україна серед найбідніших країн за обсягом ВВП на душу населення. URL: <http://pravda.press/news/economic/ukraina-sered-naybidnishikh-krain-za-obsyagom-vvp-na-dushy-naselennya--26028/>.

5. Юрій С. І., Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: теоретичні підходи та трактування сутності. Фінанси України. 2008. №8. С. 3 – 10.

Мигаль Оксана Феліксісмівна

*К.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Тернопільського національного економічного університету*

Гупало Оксана Василівна

*Студентка групи МУН-41
Тернопільського національного економічного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОСУВАННЯ ТОВАРІВ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Соціальні мережі в сучасних умовах є запорукою успішної діяльності будь-якого підприємства, орієнтованого на формування довгострокових відносин з клієнтом, адже забезпечують йому стабільну позицію на ринку та цільову спрямованість на конкретний ринковий сегмент. І хоча більшість людей використовують соціальні мережі для власного дозвілля, вони також в останні роки користуються широкою популярністю серед підприємців для просування власних товарів та послуг.

Термін «соціальна мережа» задовго до появи Інтернету і, власне, сучасних соціальних мереж вперше був введений ще у 1954 р. соціологом Манчестерської школи Джеймсом Барнсом [1]. Тоді цей термін ототожнювався з певним колом людей, об'єднаними спільними комунікативними потребами. А з погляду сучасного інтернет-сервісу соціальна мережа може розглядатися як платформа, на базі якої люди обмінюються інформаційними повідомленнями, поширюючи їх таким чином в Інтернеті загалом. Завдання такого ресурсу полягає в